

Tárgytematika / Course Description

Járműszerkezetek I.

GKLB_KVTM009

Tárgyfelelős neve /**Teacher's name:** dr. Szauter Ferenc**Félév / Semester:** 2025/26/1**Beszámolási forma /****Assesment:** Vizsga**Tárgy heti óraszám /****Teaching hours(week):** 0/0/0**Tárgy féléves óraszám /****Teaching hours(sem.):** 12/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A kurzus célja, hogy a mérnöki tanulmányokat folytató hallgatók alapismereteket szerezhessenek a gépjárművek működését biztosító szerkezeti elemekről. A tananyagban részletezett műszaki megoldások, illetve azok szerkezeti és működési jellemzőinek alapos és részletes ismerete elengedhetetlen úgy a további, ráépülő tananyagok megértéséhez, mind a gépjárművekkel kapcsolatos gyakorlati - üzemeltetési, fenntartási és karbantartási - feladatok ellátásához is. Az ismeretek áttekintését és elsajátítását követően a hallgató amellet, hogy az egyes részegységek funkcióit és működését is megismerheti, az azok közötti összefüggésekkel kapcsolatban is fontos tapasztalatokat szerezhethet.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

Témakör név: Tüzelő- és kenőanyagok, a motorok jelleggörbéi

Témakör leírása: Tüzelőanyagok; Kenőanyagok; Motorjelleggörbék, lökettérfogat-teljesítmény, teljesítménytömeg

Témakör kulcsszavai: Motorolaj - engine oil; Váltóolaj - gear oil; Benzin - petrol; Gázolaj - diesel; Nyomaték jelleggörbe - torque characteristic curve; Teljesítmény jelleggörbe - power characteristic curve

Témakör név: Tengelykapcsoló

Témakör leírása: Tengelykapcsolók feladatai és csoportosításuk; Mechanikus tengelykapcsolókkal szemben támasztott műszaki követelmények; Egytárcsás, száraz tengelykapcsoló felépítése, működése; Oldott és zárt tengelykapcsoló felépítése; Súrlódó tengelykapcsoló működése; Tányérrugós tengelykapcsoló felépítése, működése, jellemzők; Kéttárcsás tányérrugós tengelykapcsoló felépítése, működése; Tengelykapcsoló működése; Lemezes tengelykapcsoló felépítése, működése; Lemezes tengelykapcsoló működése; Tengelykapcsoló mechanikus működtetése; Tengelykapcsoló hidraulikus működtetése; Működtetőhenger és munkahenger felépítése és feladata; Hidrodinamikus tengelykapcsoló felépítése, működése, előnyei, hátrányai, diagram

Témakör kulcsszavai: Lendkerék – flywheel; Tengelykapcsoló - clutch; Tengelykapcsoló-fedél – clutch cover; Nyomólap – Pressure plate; Billenőgyűrűk – fulcrum rings; Rögzítő csavar – spacer bolt; Tányérrugó – diaphragm spring; Kiemelővilla – release fork; Tengelykapcsoló-tárcsa – clutch plate; Kinyomócsapág – clutch operator/release bearing; Tengelykapcsoló-agy – clutch hub; Súrlódó betétek – friction lining; Laprugó – leaf spring; Külső gyűrű – outer race; Belső gyűrű – inner race; Vezetőpersely – guide sleeve; Nyomatékváltó hajtótengelye – gear input shaft; Kiemelési hézag – clearance; Állítógyűrű – adjusting ring; Állító ék – adjuster wedge; Közbetétlap – driving disc; Állítóanya – adjustment nut; Holtponon túl ható rugó – over centre helper

spring; Működtető henger – master cylinder; Munkahenger – slave cylinder; Légtelenítőszelep – vent valve; Primer karmantyú – primary cup seal; Szekunder karmantyú – secondary cup seal; Kiegyenlítő furat – balancing port; Karmantyú a dugattyú hornyában – grooved ring seal; Nyomógyűrű – thrust ring

Témakör név: Manuális nyomatékváltó

Témakör leírása: Nyomatékváltó feladata; Motor jelleggörbe, Teljesítmény-nyomaték jelleggörbe; Nyomaték hiperbola; Vonóerő-diagram → kereken megjelenő és összes vonóerő igény számítás; Kapcsolt nyomatékváltók típusai; Nyomatékváltóba bevezetett motornyomaték módosítása, áttétel; Azonos és nem azonos tengelyű nyomatékváltók + kapcsolási rajz; Manuális nyomatékváltó működése; Borg-Warner reteszelt szinkronkapcsoló felépítése és működése; Szinkronizálószerkezet működése; Kettős – dual – szinkronizáció; DSG sebességváltó felépítés és működése; DSG kettős tengelykapcsoló felépítése és működése; Nyomatékváltó-olajok; Nyomatékváltó meghibásodása - hibakeresés

Témakör kulcsszavai: Kardántengely – propeller shaft; Tengelyhajtás – axle drive; Kerék hajtás – drive wheel; Hajtókerék – driving gear; Hajtott kerék – driven gear; Szabadonfutó közbetét fogaskerék – idler gear; Azonos tengely nyomatékváltó – identical shaft gearbox; Nem azonos tengely nyomatékváltó – non-identical shaft gearbox Erőfolyam – power flow; Kapcsológyűrű/kapcsolóhüvely – selector sleeve; Szinkronkapcsoló agy – synchromesh body; Bemenő tengely – input shaft; Behajtás – input; Kihajtottengely – output shaft; Kihajtás – output; Hátramenet fogaskerék – reverse idler gear; Előtét tengely – countershaft; Kapcsoló köröm – shift dog; Rögzítőelem – thrust member; Tartórugó – holding spring; Reteszelő fogazás – locking teeth; Súrlódó felület – friction surface; Szinkrongyűrű – synchroniser ring; Kapcsoló fogazás – shift teeth; Szabadonfutó fogaskerék – shift gear wheel; Homlokfogaskerék – spur gear

Témakör név: Automatizált kapcsolású nyomatékváltók

Témakör leírása: Automatikus nyomatékváltók típusai; Többfokozatú váltó szerkezete; Hidraulikus vezérlőrendszer elemei és működése; Egyszerű bolygómű; Hidrodinamikus nyomatékváltók felépítése; Elektronikus nyomatékváltó szabályozás; Fokozatmentes automatikus nyomatékváltó szerkezeti felépítése; Erőátvitel: N (neutral – üres), P (parkolás), D (előremenet), R (hátramenet); Nyomatékváltó-olajok Témakör kulcsszavai: Többfokozatú automata sebességváltó – multi-stage automatic transmission; Mechanikus – hidraulikus vezérlés – mechanical-hydraulic control; Elektronikus – hidraulikus vezérlés – electronic-hydraulic control; Fokozatmentes áttételű sebességváltó – continuously variable transmission (CVT); Olajszivattyú – oil pump; Olajtartály – oil reservoir; Röpsúlyos vezérlőszelep – control valve, operating valve; Fojtószelep/nyomáshatárolószelep – throttle; Vákuumszelep – modulator valve; Visszakapcsolásgátló szerkezet – kickdown; Előválasztó kapcsoló – selector switch; Munkahenger (hidraulikus) – slave cylinder; Dugattyú – piston, plunger; Tengelykapcsoló - clutch; Bolygómű – planetary gear; Szűrő – filter, szűrőbetét - strainer; Fojtószelep – érzékelő – throttle position sensor; Motorhőmérséklet – érzékelő – engine temperature sender unit; Vezérlőnyomás – control pressure; Kompressziónyomás – compression pressure; Szívócső abszolút nyomás – Manifold Absolute Pressure (MAP); Szívócső-depresszió – intake manifold; SAE (Society of Automotive Engineers – Autóipari mérnöktársadalom) viszkozitásosztályok; API (American Petroleum Institute – Amerikai Kőolaj Intézet) osztályok; MIL (Military Inquiry of Lubrication) – kenési előírások; ATF (Automatic Transmission Fluids) – automata nyomatékváltókban alkalmazott folyadékok

Témakör név: Differenciálmű

Témakör leírása: Differenciálmű feladatai; Differenciálmű szükségessége; Kúpkerekes differenciálmű felépítése, működése; Differenciálmű működése; Differenciálzár feladata; Kapcsolható differenciálzár, pneumatikus differenciálzár felépítése, működése; Önzáró differenciálmű felépítése, működése; Elektronikusan vezérelt önzáró differenciálmű felépítése, működése; Torsen-differenciálmű felépítése, működése; Viszkontengelykapcsoló felépítése, működése; Tengelyhajtómű- és differenciálmű olajok; Számítás – fordulatszám különbségek

Témakör kulcsszavai: Differenciálmű – differential; Kúpkerekes differenciálmű – bevel gear differential; Hajtó kúpkerek – bevel pinion; Kiegyenlítő kúpbolygókerék – differential bevel gears; Jobb oldali féltengely – right axle shaft; Bal oldali féltengely – left axle shaft; Differenciálház – differential housing; Féltengely fogaskerek – axle shaft gears; Tányérkerék – crown wheel; Kapcsolható differenciálzár – shiftable differential lock; Bolygókeréktengely – differential gear shaft; Zárás – locking; Kapcsoló – shift actuator;

Körmös tengelykapcsoló – Dog coupling; Választó karmantyú – selector sleeve; Önzáró differenciálmű – limited-slip differential; Lemezes tengelykapcsoló – multi-plate clutch; Féltengelykúpkerék – axle shaft bevel gear; Tányérrugó – disc spring; Fedél – cover; Nyomógyűrű – thrust ring; Bolygókerékek tengelye – shaft of differential bevel gears; Ék alakú felület a feszítőhatáshoz – wedge surface for spread effect; Külső lemez (a differenciálházzal együtt forog) – outer plate (torsionally fixed in differential housing); Belső lemez (a féltengely-kúpkerékkel együtt forog) – inner plate (torsionally fixed in axle bevel gear); Csigahajtás – worm gear drive; Homlokfogaskerék – spur gear; Szelep – valve; Excenter elem – eccentric element; Napkerék – sun gear; Koszorúkerék – internal gear; Bolygókerék – planet gear/pinion; Bolygókeréktartó – planet carrier; Lefúvatószelep – delivery valve; Visszacsapó szelep – check valve; Irányváltó szelep – change-over valve; Közlőmű – transfer case; Csőtengely – hollow shaft

Témakör név: Közlőművek – kardántengely, kardáncsukló

Témakör leírása: Hajtási rendszer; Kardántengelyek használatának fontosabb előírásai; Kétrészes csuklós tengely; Kardáncsukló felépítése, kinematikai ábra, működése; Kardáncsukló szöghiba - diffrakció; Kétsuklós kardántengely felépítése, kinematikai ábra, működése; Hardy-tárcsa; Szilentblokkcsukló; Háromkarú csukló; Golyós csukló; Kettős csukló; Homokinetikus csukló a tengelyirányú eltolódás lehetősége nélkül;

Kardántengelyek meghibásodása, karbantartása

Témakör kulcsszavai: Csuklós tengely első része – front propeller shaft section; Csuklós tengely hátsó része – rear propeller shaft section; Kardáncsukló – universal joint; Felfüggesztő csapágó – intermediate mount; Meghajtótengely – drive shaft; Tengelyhajtás – final drive; Együtt forgó csuklók – constant velocity joints; Gömbcsukló – ball joint; Háromkarú csukló – tripod joint; Rugalmas szárazcsukló – flexible disc; Karima – flange; Horony – groove; Biztosítógyűrű – circlip; Tűgörgős csapágó – needle bearing; Csapágypersely – bearing bushing; Csuklóvilla – link fork; Kardánkereszt – spider; Csavar – bolt; Fáziskésés – lag; Fázissietés – advance; Gumitest – rubber body; Fémfoglat – metal lining; Gumiharang – rubber sleeve; Zárókupak – sealing cap; Görgő – roller; Háromágú csillag – tripod star; O gyűrű – O ring; Harang – tripod bell; Golyókosár – ball cage; Golyóagy – ball star; Golyóház – ball shell; Golyók egyenes pályái – straight ball tracks; Kettős csuklóvilla – double-joint fork; Ívelt golyópálya – curved ball tracks

Témakör név: Hibrid hajtási technológia

Témakör leírása: Hibrid hajtási elrendezések; Hibrid járművekben alkalmazott villamos motorok; Hibrid járművek akkumulátorendszerei; Baleseti mentésben résztvevők munkáját segítő dokumentumok; Hibrid, elektromos járművek tűzveszélyessége; Hibrid, elektromos autók karbantartása

Témakör kulcsszavai: Hibrid jármű – hybrid vehicle; Soros hibrid – series hybrid; Párhuzamos hibrid – parallel hybrid; Villamos motor – electric motor; Akkumulátor – battery; Karbantartás – maintenance

Témakör név: Gumiabroncsok és keréktárcsák jellemzői, Kerékcsapágyazás

Témakör leírása: Gumiabroncsok követelményei, feladatai; Gumiabroncs szerkezete; Szerkezeti felépítése, radiál és diagonál abroncsok; Aquaplaning jelenség; Járműdinamika különböző guminyomásokon; Diagramok! → gumiabroncs – útfelület közötti tapadás; Gumiabroncsok jelölései; Gumiabroncs paraméterei, geometriai méretei; Sebességosztályok, abroncsok terhelhetősége; EU abroncscímke, DOT jelölés, UTQG besorolás;

Gumiabroncs tesztelése, elhasználódása; Keréktárcsával szemben támasztott elvárások; Keréktárcsa kialakítása, jellemző méretei, jelölések; Kerékcsapágyazás; Számítások – kanyarstabilitás, vonóerő igény

Témakör kulcsszavai: Gumiabroncs – tyre; Futófelület – tread; Övréteg – belts; Perem – bead; Peremmag – bead core; Vázanyag – reinforcement; Szövetváz – carcass, casing ply; Védőbetét – overlay; Közbeiktatott párnaréteg – crown ply; Radiál gumiabroncs – radial tyre/radial ply tyre; Diagonál gumiabroncs – diagonal tyre/bias ply tyre/crossply tyre; Gumiabroncs terhelési index – ply rating/tyre load capacity; Gumiabroncs sebességindex – speed rating; Gumiabroncs-futófelület – tyre tread; Abroncskopás – treadwear; Tapadás – adhesion; Egységesített gumi minőségi fok – Uniform Tyre Quality Grade; Gördülési ellenállás – resistance to rolling; Súrlódási tényező – friction factor; Tapadási súrlódás – static friction; Abroncs belső nyomása (felfújási) – inflation pressure of tyre; Keréktárcsa – wheel disc, wheel rim; Kerékpánt – rim; Kerékcsavar – wheel bolt; Kerékagy – wheel hub; Furat – bore, hole; Kerékcsapágó – wheel bearing

Témakör név: Alváz és önhordó építésmód

Témakör leírása: Alváz és önhordó építésmód; Alváz és önhordó karosszéria biztonsági berendezései; Passzív biztonsági rendszerek

Témakör kulcsszavai: Alváz - chassis; Önhordó karosszéria - self-supporting bodywork; Légzsák - airbag;

Biztonsági öv - seat belt; Gyűrődőzóna - crumple zone

Tevékenység típusok

Kontakt előadás

Mérték: 15 tanóra (hour)

Leírás: Az előadásokon való részvétel kötelező.

Kötelező: Igen

Becsült Idő: 15 óra

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESMENT'S METHOD

Számonkérési forma:

Vizsga (Exam)

Vizsga számítógép által kiértékelt része

Mérték: 1 db (PCS)

Leírás: Az elektronikus vizsga értékelése: 0-50 pont: elégtelen (1) 51-60 pont: elégséges (2) 61-70 pont: közepes (3) 71-85 pont: jó (4) 86-100 pont: jeles (5)

Kötelező: Igen

Becsült Idő: 28 óra

Aláírás kialakításának módja:

Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon való részvétel.

Érdemjegy kialakításának módja:

Az elektronikus vizsga értékelése: 0-50 pont: elégtelen (1) 51-60 pont: elégséges (2) 61-70 pont: közepes (3) 71-85 pont: jó (4) 86-100 pont: jeles (5)

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Bohner-Gscheidle-Leyer-Pichler-Saier-Schmidt-Siegmayer-Zwickel: Gépjárműszerkezetek (2020), Műszaki Könyvkiadó ISBN: 978-963-16-1867-9

AJÁNLOTT IRODALOM / RECOMMENDED MATERIAL